

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

III. Amurathes Turcarum Imperator à Christianis non alieno est animo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

Aut moriendum, aut obediendum? hancque legem ab omni Principe inuiolabilem esse seruandam. Et sane Mehemetes idem non poterat ignorare, quæ domini sui Solimanni, cuius præcipua negotia tractarar, fuerit sententia, Quodque consilium ille Reginae Isabella contra Nouos Euangelicos, qui in gratiam ipsius se insinuare, & in Hungaria sedem sibi querere satagebant, redderit, quamque ab omni Nouitate abhorruerit. E sermonibus vero cum Basis illis non semel habitis facile Legati nostri intellexerunt, illos controuersiarum quæ inter nos sunt de Religione, non plane fuisse ignaros; & ad ea etiam loca peruenisse eorum hominum querelas, qui tanta contentione libertatem religionis à Principibus extorquere conantur quam eandem tamen ijs in locis, ubi numero & viribus prævalent, ipsi alijs negant. Idem porro omnes testantur, qui regiones istas perlustrarunt. Turcicus vero ad Poloniae regem Legatus, Sacramentariorum causam strenue egit & defendit; ingenue falsus, eorum doctrinam magno domino non displicere, tanquam à Mahumetana non valde abhorretem. Idem Surius, Possevinus in atheismis, & Schlüsselburgius libro primo Theologiæ Calvinisticæ, immo ipse Petrus Martyr testantur; ut quidem iam dictus Schlüsselburgius in epistola quadam scriptum reliquit. Narrat enim, quum Sultano aliquando diuersa Christianorum de Eucharistiæ Sacramento sententiæ explicarentur, eum statim Sacramentariorum opinioni tanquam magis probabili, suam adiecisse calculum. Ut enim hæretici, ita Mahumetani quoque, cœlestia & diuina mysteria humanæ rationi accommodare, & secundum hanc de ijs pronuntiare solent Londini in Anglia Anno M. D. LXXXIX. libellus prodijt, à quodam, quem Angliæ regina ab Maroci regem Mahumetanam legarat, editus. In eo auctor dicit, à rege illo magnifice admodum & summa cum gratulatione se exceptum: primo statim die mandata exponere iussum fuisse, quum Hispaniarum Regis Legatus viginti diebus audientiam vix impetrare potuerit. Et Mahumetannim quidem illum Principem aperte præ se tulisse, se tam Hispaniarum regem quam religionem ipsius odisse, eò quod in ea Inquisitionis sue: Episcoporum & Prælatorum consilio & præscripto videretur. Addit idem, Principem illum Dei esse timentem, in libris Veteris & Noui Testamenti bene versatum; Anglicana vero tam nationis quam religionis, vix potè nulla ferentis schola, præ ceteris amantem. Hoc ille Anglicus seu

Caluinianus scriptor elogio in fidelem Principem, & Christiano nomini inimicum cohortat; & quidem non sine graui Catholici Regi contumelia. Quo vero fauore Turcarum Imperator Sacramentarios prosequutus sit, quidque de ipsorum senserit religione, sequens Narratio ostendit.

III. Solimanno filius successit Selimus, homo ebriolus & ignauus, qui vix quidquam in vita laude dignum fecit, nisi illud forte quod eum qui fratrem Mustapham natu maiorem patris iussu strangulatum, ipsi lætabundus nunciarat, necatus fuit. Ex hoc natus filius Amurathes, naturæ quodam instinctu Christianos amabat, adeo ut secreta quadam vi Christiana fides ei inspirari videretur; quam fortassis à matre hauserat. Hæc enim Cypria natione, in captiuitatem abducta, & Setimo obraram formæ excellentiam donata, quamuis arcta custodia teneretur, eam tamen religionem cui per baptismum inserta fuerat, animo penitus infixam semper seruauit. A Selimo deinde in matrimonium ducta, hanc, quem diximus, Amurathem ei genuit; cui paruulo occultis sermonibus Christianæ religionis amorem instillare, quantum poterat, conabatur. Ex quo factum est, ut ille hoc modo educatus, & gaudior factus, animum à Christianis minime alienum gesserit, nec ab ipsorum libris legendis abhorreret; vitium vero illud deterrimum & abominabile, cui patetantopere indulserat, vehementer detestaretur. Numquam tamen, ut nec avus ipsius Solimannus induci potuit, ut inter Christianos qui in ipsius viuunt imperio Nouæ illi religioni, quantum Mahumetanae non ita dissimili, sed rebellionis infamia laboranti, locum daret; e contra vero ferus se emancipijs Catholicis non modo liberum religionis suæ permittebat exercitium (in regio enim illo ergastulo, in quo plerumque duæ aurtria captiuorum millia detinentur, licet illis sacerdotes eligere, erigere altaria, processiones, aliasque in Catholica Ecclesia vsitatas ceremonias obire, pecuniam denique ad diuini seruitij sumtus colligere) verum etiam elemosynas sæpe eis mittebat, præns ut Deum pro se deprecarentur. Numquam idem Amurathes bellum contra Christianos voluit suscipere, quamuis à scelerato illo apostata Sinane Bassa assidue impelleretur, inquitens: *velle se ut omnes vicinarum regionum, id est Christiani, & lupi sui sint*

Zk. 3;

Turca

Turca unà pascantur, & eodem ouili includantur. Sic ergo Sinane ad Persicum bellum ablegato (quod ille, quamuis non sine magna hominum clade, feliciter postea confecit) Christiano orbi à Turcis pax fuit. Nihil vero Amurathi magis obstitit quo minus Christianam amplexus fuerit religionem, quam infelix illud & multiplex schisma, de quo non à matre tantum, sed etiam ab vxore (quæ itidem erat Christiana) audierat. Certe à solius Principis conuersione totum illud Imperiū dependet, quum insitata Christianorum tam Græcæ quam Romanæ religionis multitudo in eo habitet; & præcipui militiæ duces Vezires, Bassæ, Beglerbegi, Sangiachi, Spachi vt vocantur, alique aulæ officarij plerique omnes Christiani olim fuerint, ad Mahumetanam religionem spe honorum & diuitiarum allecti, & eorundem vsu & fructu hætenus in ea detenti.

In bellicosa enim hac natione sola virtus, ac præcipue militaris fortitudo nobilitatem parere censetur. Bubulco, caprimulgo, vel infimo sellularioæque patet per fortia militiæ facinora ad summos honores aditus, quam nobilissimo cuique: vt Solimanno & Selimo imperantibus contigisse videmus. *Mehemetes*, qui in Bosnia captiuium pastor fuerat, non modo primus purpuratorum (Vezirem vocant) sed etiam gener Selimi Imperatoris fuit factus. *Ochialis* è Calabria subulcus, Algerij regnum & maris præfecturam adeptus: à Turcis postea *Ochiali Fertis*, id est, *Ochialis scabiosus* appellatus, quod quum à Turcis captus esset, eo vicio laborasset. *Afanaga Bassa* Veneti chirurgi fuit filius. *Aramapates* è mesonauta Alexandriuo Cypri præses factus est. *Ibrahimus Algerij Rex* Galus natione, rultici in Vasconia fuit filius. Plures alios omitto, qui abnegata Christiana religione, postquam rebus bello fortiter gestis magnam sibi virtutis opinionem pepererunt, ad summos honorum gradus à Turcarum Imperatoribus sunt euecti: Quod si quis obiiciat, *Mamaluchos illos sine apostatas ipsis Turcis esse peiores*, non tamen opinor, negabit fieri non posse quin aliqua eius, quam honorum & diuitiarum cupiditate abnegarunt, fidei memoria animis eorum adhuc infixæ hæreat, & conscientiam nonnumquam pungat. Quod verotanto Christianorum odio flagrare videntur, eo fit vt veros Musulmannos sese ostendant, atque ita honores & fortunas suas tanto melius tueantur. Id quij in Turcica aula versati sunt, optime norunt. Plures quidem enarrantes audiui, celebrem

illum Bassam & maris præfectum, cuius paullo ante mentionem fecimus, Ochialem, qui Christianam fidem abnegarat, vt alapam à Turca quodam sibi ad temos sedenti insidiam, vlcisceretur, Christianis semper fauisse, quam diu ipsi fortuna fuit, & in tam excelso loco & statu ad quem incredibilis eum virtus, fortitudo in primis & liberalitas prouexerat, conseruauit, tandem inter Græcæ puellæ insigni forma præditæ brachia, expletis voluptatibus, defunctum, & precioso ornatu, Christianorum in morem, quatuor cereis ardentibus, in lectulo collocatum. Et hoc quidem in statu Ochialem inuenit is, quem Sultanus morbi ignarus, ad eum miserat, cum mandatis, vt priuianam ipsius vxorem peregrè abituram comitaretur. Amurathi Mahumetes filius in Imperio successit: sub quo Ochialis, vt equites quosdam nostrates Melitenses & alios captiuos narrantes audiui, festis celebrioribus, captiuus Christianis ac præcipue sacerdotibus non alimenta tantum, sed etiam argentum clam mittere solebat, rogans vt Deum pro se deprecarentur. Grassante vero in vrbe Constantinopolitana horribili peste, idem in palatio suo à Christianis solemnem processionem fieri voluit, in qua S. Rochi imago fuit circumlata cum reliquis apud Christianos vsuatis ceremonijs. Miramur res accidit. Quum enim vix vllus tota vrbe esset angulus quem non contagiosa lues peruassisset, illa tamen ex quingentis captiuus, qui absoluta processione custodij in eodem palatio iterum inclusi fuerant, ne vnum quidem attigit. Plura fortassis quam instituti nostri ratio fert, de homine illo dixi: sed abriperunt me admirabiles eius virtutes, animi in primis magnitudo, & liberalitas, in rebus secundis moderatio, in aduersis constantia, quibus ille plerisque nostri sæculi duces longe est supergressus. Hic infeliciter à Turcis ad Naupactum commissi prælij reliquias recollectit, & in tutum deduxit; & quamuis victus, prætorium Melitensis militiæ vexillum, quasi in victoriz signum, ad Sulranum misit. Deinde incredibili diligentia restaurata classe, Gulettam illam in expugnabilem creditam arcem expugnauit; & tribus, inter quas & prætoria fuit, captis nauibus, Melitenses equites magna clade affecit. Quotquot familiarius ipsum norunt animo Christianum fuisse dicunt; eoque tres seruos Christianos semper circa se habuisse, vt cum ijs de religione conferret, tum sex aut septem Mamaluchorum, id est, eorum qui à Christiana defecerant religione, milia,

lia, ad omnia quæcumque vellet obeunda paratissimorum. Aiunt in animo eum habuisse, Algerij regnum cuius præfecturam obtinebat, è Turcarum potestate ad Christianos transferre; ex quo ingens sane ad Christianam Rempublicam facta fuisset accessio, quum id regnum ad trecenta fere miliaria pareat; sic ut vnus vrbs & portus occupatione omne illud terrarum spacium in Christianorum potestate futurum fuerit. In secretioribus colloquijs sæpe ex ipso auditum fuit, Amurathem magnum aliquid & nec opinatum conari, & si vita suppetat, effecturum. At morte uterque præuentus, quod instituerant perficere nequiverunt. Hæc eorumq; amnon omnibus obuia, hoc loco breuiter delibare volui, quum vt lectoris animum aliquo modo recrearem, tum vt ostenderem, à solius Imperatoris Turcici siue Sultani conuersione, totius illius Imperij dependere conuersionem. Quæ sane mutatio facile accidere potest, in tanta apostatarum Christianorum multitudine qui in eo Imperio degunt, & præcipuatam terram quam mari munia administrant, qui vt ante ad captandam gratiam Imperatoris Christianam religionem eiurauerunt; sic ipso volente libenter ad eandem sint redituri. Hoc quo minus fiat factumve sit, obstitit cum pronissime fieri potuit, sub Amurathe nostra ex Lutheriana perduellio. Atque vtinam ea esset Christianæ Reipublicæ vnitas & concordia, vt vna lingua, vna fide & conspirantibus animis id à Deo omnes peteremus! Equidem spes esset Deum vota nostra & preces aliquando exauditurum, ac Christianos qui miserimam sub immanibus illis tyrannis seruauit feruituram, in libertatem deuotestitutum.

IV. Quandoquidem in rerum Orientalium in eidi mentionem, facere non possum, quin Evangelicorum nostrarum in Turcia conatus oculis lectorum subiiciam, vt qui Turcici Imperatoris fores non semel pulsauerunt, aditumque petierunt, ad eamque rem Mehemetis purpuratorum Principis (qui postea à Spachio quodam, cui Timariam, id est, prædium beneficiarum ademerat, interfectus est) intercessionem ex ambire studuerunt. Tanto vero dignior fide quem citabo testis erit, quanto magis ab omni vel adulandi suspitione vel spe utilitatis abest. Quem dico, Aloysius Guæchius est, nobilis Venetus, qui quum esset in senectissima eius Reipublicæ apud Selimum Turci-

cum Imperatorem Oratoris familia, sequentem Epistolam ad Senatorem quendam Venetum Bartholomæum de Rodolphis nomine scripsit, quæ aulæ illius statum exponit. Et si vero rebus Septentrionalibus Gallicas immiscete, & Hugonotatum nostrarum (quorum nomen libro IX. demum enatum videbis) natiuitatem & cunabula anticipare quodammodo videbor; prudens tamen lector, vt spero, non propterea me extrauagari, aut ab instituto meo quidquam omnino alienum facere iudicabit.

Inter alia Venetus ille sic scribit: *Bassa talis est, vt statim agnoscat, an sincere quis & libere negocia cum ipso tractet, & num Legati limites à dominis prescriptos obseruent. Quod si animaduersat, dissimulans aliud quam Legatus in mandatis habeat, agi, statim eos homines procul à se habet. Eius rei memorabile exemplum vidimus in Gulielmo de Grand Ry, alias de Grand Champ dicto: qui quamdiu Regi sui negocia ea quæ par est fide tractauit, à Bassa magno in honore fuit habitus, adeo vt omnia quæ de pace cum Romanorum rege tractata fuerant, cum ipso communicaret, ex quo factum est, vt in gratiam regis, pacis conclusio dissiue dilata. Postquam vero intellexit, prædictum Legatum non tam Regi sui quam subditorum ipse rebellium commoda & utilitates spectare, eius actiones suspectas habere cepit, nec ea quæ antea erga ipsum familiaritate est usus. Econtrario, instante Legato vt Hugonota quoque ea pace comprehenderentur, Bassa non sine indignatione rogauit, Equinam tandem essent illi Hugonota? neque enim vllam nationem se audisse, quæ hoc nomine censeretur. Legatus ergo rem omnem scripto comprehensam exhibuit: quod scriptum postea per multorum manus vagatum est, Bassa Gallorum leuitatem irridente. In eo Legatus fatebatur, Hugonotas Gallorum regis esse subditos; sed ob religionem, quæ Mahumetana in multis rebus similis sit, arma sumere coactos. Indorationes quasdam explicabat, ad probandum, si Hugonota federari adcriberentur, & in patrocinium à Turcarum Imperatore susciperentur, magnas eam rem ipsius imperio utilitates allaturam. Eorum enim opera regem disineri atque auerti posse, ne Hispaniarum regi infestissimo & potentissimo Turcarum hosti, auxilium ferat. Sed & fore vt Romanorum Imperatoris conatus eandem opera per Germania Principes & Respublicas; Hugonotatum causas fauentes, disturbetur. Idem nistantas in Galliarum excitaissent, Turcas nihil in toto mari Mediterraneo fuisse habituros, Regis enim matrem constitutum habuisse, omnes portus & loca*